září / 2026

NEWSLETTER

institut VÁCLAVA KLAUSE

V. Klaus: Téměř neuvěřitelný projev paní Leyenové

J. Weigl: Kam kráčí Německo po letošních zemských volbách?

I. Strejček: Jaderná mocnost se nedraždí

L. Jakl: Díky, že můžem míň platit

V. Klaus: Deficit státního rozpočtu je zlo a neodpovědnost

J. Weigl: Eskalace války je hrozba pro všechny

I. Strejček: Protržení německých politických hrází

V. Klaus: Několik poznámek k tématu „Co je katolická tradice? A co jí není!“

L. Jakl: Petr Pavel čelí tlaku. Tehdy i nyní

ZÁŘIJOVÝ GRAF IVK

Výsledky zemských voleb v Meklenbursku-Předním Pomořansku 2026

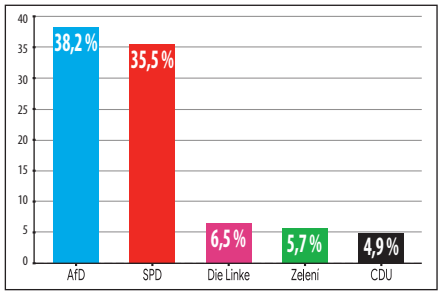

Zdroj: Landeswahlleitung Mecklenburg-Vorpommern

Institut Václava Klause o.p.s.

Šárecká 15/29
160 00 Praha 6

e-mail: office@institutvk.cz
www. institutvk.cz

IVK – Newsletter
Institutu Václava Klause
Registrace MK ČR E 11024
Periodicita: měsíčník
Datum vydání: 30. 9. 2026

Téměř neuvěřitelný projev paní Leyenové

Václav Klaus

Ve středu 16. září přednesla v Bruselu předsedkyně Evropské komise tzv. projev o stavu Unie. Text a používané formulace přesahují vše, co známe z minulosti. Před závorku je však nezbytné vytknout dvě věci:

Paní Leyenová nepřetržitě zaměňuje slova Evropská unie za slovo Evropa. Evropa je kontinent, Evropská unie je lidmi vytvořená organizace. Podobně je Amerika kontinent a Spojené státy americké jeden ze států na tomto kontinentě. To je stálý postoj bruselských úředníků a ideologů, ale my ho nemůžeme přijímat. I výkřiky na závěr „Es lebe Europa. Long live Europe“ jsou úsměvné. Evropa není živou bytostí, proto nemůže „žít“. Může existovat.

Paní Leyenová nepřetržitě zaměňuje slova Evropská unie za slovo Evropa.

Výzvy současného světa považuje paní Leyenová za mimořádné, ale věta, že se v tomto světě „Evropa rozhodla jít svou vlastní cestou“, předpokládá, že se Evropa rozhoduje. Nikoli. Ústy paní von der Leyenové je rozhodováno za Evropu. Fráze „Evropa je tu pro Evropany“ znamená, že je Evropa nad Evropany. To nedává smysl.

Paní Leyenová se tváří, že začíná něco nového. Jako kdyby nebyla žádná minulost. Jako kdyby ona neřídila Evropskou komisi už od roku 2019. Říká-li tedy nejvyšší evropská úřednice, že Evropskou unii „dusí“ byrokracie, pak je to jen a jedině absence sebereflexe.

V projevu je řada naprosto neobhajitelných formulací. Prioritou je v září 2026 „nastartování evropské ekonomiky“. Co to znamená? Co chce paní Leyenová nastartovávat? Jsme v nějakém krizovém bodě hospodářského cyklu? Je v Evropě krize? Nic takového není pravdou. Říká, že ceny energií jsou „strukturálně příliš vysoké“. Jako profesor ekonomie musím říci, že výraz strukturálně vysoké ceny neznám. Ceny jsou vysoké nebo nízké. A jejich eventuální rychlý růst je něčím způsoben. Údajně nás podle ní „Rusko odřízlo od dodávek plynu“. Na tom není nic strukturálního. Od dodávek plynu z Ruska jsme se odřízli my sami. A je logické, že teď neseme náklady tohoto kroku. Jestli si paní Leyenová myslí, že věc vyřešíme založením dalšího byrokratického orgánu „Evropské korporace pro kritické suroviny“, tak to je další dětinský sen.

Paní Leyenová je nesmírně zelená.

Paní Leyenová je nesmírně zelená. Letošní léto bylo mimořádně teplé, nicméně nemá smysl říci, že „toto léto bylo létem pravdy“. A současně vyhrožovat, že letošní letní měsíce budou v budoucnu „těmi nejchladnějšími“ v historii. Její byrokratické návrhy řešení jsou pořád úřednicky stejné. Zřídíme „Alianci pro pojištění klimatických rizik“. Slibuje vytvořit novou evropskou „Iniciativu pro vodu“. Odvážný je výrok „letošní léto se již nesmí opakovat“.

EDITORIAL

Evropa se mění před očima. Tentokrát však ne vždy směrem, který si její politické – zejména bruselské – elity naplánovaly. Německé zemské volby přinesly další výrazný otřes dosavadního stranického uspořádání. V Meklenbursku-Předním Pomořansku zvítězila AfD se ziskem 38,2 procenta hlasů. Ještě pozoruhodnější je však výsledek CDU: tradiční německá vládní strana získala pouhých 4,9 procenta a do zemského parlamentu se vůbec nedostala. Autoři tohoto Newsletteru tento výsledek interpretují jako mimořádně tvrdou porážku CDU a další projev rostoucí nespokojenosti části německých voličů s dosavadní politikou. Právě v této chvíli přichází Ursula von der Leyenová s vizí dalšího posilování evropských struktur, regulací a nových institucí. Václav Klaus její projev o stavu Unie podrobuje ostré kritice a klade otázku, zda evropské politické elity dokážou reflektovat důsledky politik, které samy prosazovaly.

Stejně vážné otázky vyvolává pokračující válka na Ukrajině. S jejím prodlužováním a stupňováním válečné rétoriky roste význam otázky, kde leží hranice, za níž už eskalaci nebude možné kontrolovat. Ani doma není témat málo. Český stát pokračuje ve vysokých rozpočtových deficitech a znovu se vede spor o financování a budoucí roli České televize a Českého rozhlasu.

Texty tohoto Newsletteru tak spojuje jedna základní otázka: dokáže se Evropa poučit z vlastního vývoje a reagovat na měnící se postoje voličů? Německé zemské volby ukazují, že dosavadní politické uspořádání prochází zásadní, historickou proměnou.

Ladislav Henek

Umělá inteligence se „rychle stává základní vrstvou naší ekonomiky a bezpečnosti". V angličtině použila paní Leyenová slovo „layer". Myslela opravdu vrstvu? Nebo co? Opět, projevy snesou všechno, ale je umělá inteligence vrstvou ekonomiky? A vrstvou bezpečnosti? Někdo z jejích poradců by jí měl poradit.

Potřebujeme zajistit ochranu naší bezpečnosti. Ale co znamená výrok „musíme zůstat ve hře"? O jakou hru jde? Kdo s kým? Proti komu? A o co? A když jde o hru, dosud jsme v ní nebyli? Co se stalo nového? Musíme také poskytovat pracujícím „spravedlivé šance". Proto navrhuje vytvořit „zákon o kvalitních pracovních místech". To už překonává závěry sovětského politbyra komunistické strany.

Přisluhovači a loutky jsou slova, která si my, kteří jsme ho zažili, pamatujeme z komunistické éry.

V Evropě „někteří dokonce chtějí omezit práva žen. Vrátit nás do doby, kdy ženy byly občany druhé kategorie." A paní Leyenová dodává „svá práva budeme bránit". Jenom to říká, nebo si to i myslí?

Úplnou novinkou je její věta, že bychom měli pracovat na tom, „aby se Kanadě otevřela cesta k tomu, aby se stala prvním přidruženým členem EU". My, kteří se Evropskou unií desetiletí zabýváme, víme, že přidružené členství EU neexistuje. Že to bylo ve zprávě Evropské komise Evropskému parlamentu v roce 2018 zmiňováno jako nějaká budoucí možnost změny současných smluv, je něco úplně jiného. Leyenová ale už chce – zcela protiamericky – s Kanadou vytvořit „z Arktidy společný projekt". Okamžitá reakce prezidenta Trumpa byla, že je to směšný a nepřátelský nápad a že na to USA budou reagovat uvalením velmi vysokých cel, nebo dokonce přerušením obchodu s EU. Je to od něho reakce logická.

Za klíčové považuji prohlášení paní Leyenové, že si „nemáme nechat své demokracie rozbít přisluhovači a loutkami autoritářů". I to je výrok hodný bývalého moskevského politbyra. Přisluhovači a loutky jsou slova, která si my, kteří jsme ho zažili, pamatujeme z komunistické éry. Od té doby už naštěstí nikoli. Přesto to paní Leyenová používá a chce proto – z ničeho jiného než z peněz evropských daňových poplatníků – založit „Centrum pro demokratickou odolnost". To je opravdu neuvěřitelné.

Těchto absurdních výroků je možné citovat daleko více.

Těchto absurdních výroků je možné citovat daleko více. Přesto si chce paní Leyenová „opět vzít budoucnost do svých rukou". Neměli bychom jí to dovolit. Stačí se podívat, jakou nám právě ona spoluvytvořila současnost.

MF Dnes, 18. 9. 2026

Kam kráčí Německo po letošních zemských volbách?

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Dne 16. září přednesla předsedkyně Evropské komise a přední politička německé CDU Ursula von der Leyenová v Bruselu svůj projev „o stavu Evropské unie", který šokoval svou nabubřelou arogancí, naprostou absencí reflexe reality a přiznání elementární odpovědnosti za ztrátu ekonomické výkonnosti a politického významu EU v mezinárodních záležitostech. Ještě ten samý týden jí a celému německému a evropskému establishmentu, který Leyenová reprezentuje, nastavili nemilosrdné zrcadlo němečtí voliči ve dvou zemských volbách na východě SRN – Berlíně a Meklenbursku-Předním Pomořansku.

V obou spolkových zemích, stejně jako před čtrnácti dny v Sasku-Anhaltsku, triumfovala radikální nespokojenost. V Meklenbursku zvítězila s 38 % hlasů Alternativa pro Německo, v hlavním městě Berlíně, tradičně levicovém, pokračovatelka honeckerovské SED, která se dnes nazývá Die Linke s 25 %. Katastrofou skončily volby pro vládní CDU kancléře Merze, která v Berlíně dosud vládla. Ztratila tam 9 % hlasů a musí vládu přepustit vítězné levici. Ještě tragičtější byl výsledek CDU v Meklenbursku – tam se se ziskem 4,9 % hlasů vůbec do zemského sněmu nedostala, což se v dějinách poválečné německé demokracie v žádných volbách dosud nestalo. Kancléř Merz právem označil výsledky voleb za katastrofu, ale odstoupit ani změnit svou politiku prý nehodlá.

Kancléř Merz právem označil výsledky voleb za katastrofu.

V německých volbách už dlouho a opakovaně vítězí masová nespokojenost obyvatel s politikou, kterou provádějí vládnoucí elity, především pak CDU, která se není schopna zbavit merkelovského progresivismu a nadbíhání a prosazování extrémní zelené politiky a masové migrace, jež Německo a spolu s ním celou EU táhne k nezadržitelnému úpadku. Iracionální nenávist vůči AfD, kterou jsou vládnoucí německé elity posedlé, a snaha ji na politické scéně izolovat „protipožární zdí" měla jediný výsledek – vznik progresivistické národní fronty všech stran proti AfD, která se tak v očích nespokojených voličů stává jediným věrohodným reprezentantem odporu vůči zjevně neúspěšné politice dosavadních vlád, a logicky proto sílí.

Na území bývalé NDR má tato nespokojenost z řady příčin ještě vyhrocenější podobu, ale už dávno neplatí, že je AfD na západě Německa politickým outsiderem. I tam CDU i SPD ztrácejí, zatímco AfD a Die Linke výrazně sílí. Podle posledních průzkumů je dnes AfD v celoněmeckém měřítku nejsilnější politickou stranou s odhadovanou 30% podporou voličů a 10% náskokem nad druhou CDU.

Kancléř Merz je v pasti. V parlamentních volbách před rokem a půl zvítězil s příslibem zásadního otočení kormidlem směrem k obnovení německé konkurenceschopnosti a omezení masové migrace, čímž doufal, že zmírní nespokojenost veřejnosti a odebere AfD voliče. Tu stále považuje za hlavního nepřítele, démonizuje ji, ostrakizuje a odmítá připustit, že ve skutečnosti je to pro jeho CDU jediný možný koaliční partner, s nímž by byl schopen nějakou radikální změnu zhoubné progresivistické politiky uskutečnit, pokud by něco takového opravdu v úmyslu měl.

A tak jsou Merz a jeho CDU odsouzeni ke sterilní velké koalici s progresivistickou SPD, na jejíž podpoře v Bundestagu je jeho vláda závislá. Tato tradiční levicová strana je účastí v Merzově vládě v očích svých voličů diskreditována, a proto brání jakýmkoliv vážným reformám, které by se jejímu elektorátu nelíbily. Merz závislý na progresivistech hodně chtěl a sliboval, ale není schopen dosáhnout ničeho. Německo dále chřadne, průmysl odchází, migrace a její důsledky se viditelně nelepší, radikální opozice sílí.

Víkendové volby tento marasmus jenom zesílí. Jak v Meklenbursku, tak v Berlíně budou

vládnout silně levicové koalice pravděpodobně tvořené SPD, Die Linke a Zelenými. Postkomunisté se obrodili radikálně progresivistickým programem, jemuž v Berlíně vévodí požadavek na zestátnění velké části bytového fondu, dnes ve vlastnictví soukromých společností. Od stran, v jejichž čele stojí politici s migračními kořeny, nelze čekat ani jakoukoliv pozitivní změnu v migrační politice. SPD bude tímto svým silně radikálním koaličním okolím na zemské úrovni tlačena ještě více doleva k odmítání jakýchkoliv kroků, jež by směřovaly k odstranění bariér pro podnikání a k obnovení konkurenceschopnosti ekonomiky.

Pro CDU se právem jedná o katastrofu. V současné konstelaci není naděje na žádnou pozitivní změnu, pokud strana nereviduje postoj k AfD a neprovede v tomto směru na politické scéně zemětřesení. Merz žádnou takovou naději na změnu nedává a s německou úporností hodlá ve slepé uličce pokračovat. Výsledek jeho strany v Meklenbursku přitom poprvé naznačil, že si jeho tradiční dominantní síla německé politiky začíná zahrávat s existenční otázkou. A to je zásadní zpráva těchto zemských voleb.

Pro nás přináší pokračování a prohlubování německého politického marasmu dvě špatné zprávy – nelze doufat v žádné pozitivní změny v přístupu k zelené politice na evropské úrovni, jak o tom sní Andrej Babiš. Oslabený Merz je závislejší na svých zelených partnerech a už je to znát v německém odmítání změn v nastavení Green Dealu v evropské diskusi. Ještě nebezpečnější může být snaha zachránit domácí pozice zastrašováním veřejnosti šířením válečné hysterie, zvyšováním mezinárodního napětí a sny o stimulaci ekonomiky obřím zbrojením. Hrozí, že kancléř, který tuto politiku prosazoval od počátku své vlády, bude na tuto nebezpečnou kartu sázet stále více.

21. 9. 2026

■

Jaderná mocnost se nedráždí

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

V roce 1962 vyšla ve Spojených státech kniha amerického bezpečnostního analytika Hermana Kahna „Přemýšlení o nemyslitelném“ (Thinking about the Unthinkable) s pozoruhodnou předmluvou Raymonda Arona. Stala se – ve stínu nadcházející kubánské krize a vrcholící studené války – téměř okamžitě bestselerem, neboť jejím obsahem bylo autorovo přemýšlení o do té doby nemyslitelném i morálně nepřijatelném tématu: za jakých okolností a za jakých podmínek mohou být jaderné velmoci vtaženy do nukleárního konfliktu a jaké politické a strategické chyby velmocenských politik mohou vyústit ve válku s katastrofálními důsledky. Kniha byla téměř okamžitě přeložena do řady světových jazyků, v Československu vyšla pozoruhodně brzy, již v roce 1966.

Prohlásil, mimo jiné, že „kdyby se Rusko rozhodlo na nás zaútočit, porazili bychom ho velmi rychle“.

Od vydání knihy uplynulo více než šedesát let, leccos se v politickém a strategickém myšlení proměnilo, nicméně jedna Kahnova úvaha (detailně Kahnem popsaná jako rozhodující fáze „eskalačního žebříku“) je stále platná: jak by asi reagovala jaderná velmoc, kdyby byla svým jaderným protivníkem zatlačena do situace, ve které se bude cítit výrazně omezena v rozhodování o své budoucnosti? Do takové pozice, ve které bude cítit, že samotná její existence je vážně ohrožena? Nesáhne v takovém případě k použití jaderných zbraní?

Září 2026. V Kyjevě se koná jakási bezpečnostní konference s názvem Yalta European Strategy pořádaná ukrajinským miliardářem Viktorem Pinčukem. Hlavním řečníkem byl polský ministr zahraničních věcí Sikorski.

Dnešní evropská politická elita, mezi kterou Sikorski patří, zdá se, nebere obavy svých občanů příliš vážně.

Ten, podobně jako v minulosti, vystoupil s nepochopitelně bojovným a útočným projevem. Prohlásil, mimo jiné, že „kdyby se Rusko rozhodlo na nás zaútočit, porazili bychom ho velmi rychle“, chvástal se, že „v letectvu máme [nad Ruskem] obrovskou převahu, a to i bez započítání amerických sil“, vyhrožoval, že „pokud Ukrajina vyřadila polovinu ruských rafinerií za šest měsíců, my bychom vyřadili druhou polovinu za šest týdnů“, a vybízel k akci, ve které „je třeba bombardovat ruské zdroje, válka pak sama vyhasne“. Sikorski si samozřejmě neodpustil ani výsměšnou úvahu, když řekl, že „původní ambice Putina zvrátit důsledky rozpadu Sovětského svazu a … vytvořit jakousi Jaltu číslo dvě … se ukazují být nedosažitelné“.

Radosław Sikorski není soukromou osobou.

Radosław Sikorski není soukromou osobou. Není individuálním řečníkem živícím se objížděním dobře honorovaných konferencí, na kterých by byl tím lépe placen, čím skandálnější názory by prezentoval. Sikorski je polským ministrem zahraničních věcí, země, která si buduje pozici evropské velmoci a je významným evropským členem NATO. Opakovaná prohlášení, kterými by Sikorski už už chtěl hnát Severoatlantickou alianci na Rusko, jsou proto od člověka, jehož úkolem i zadáním by mělo být hledání diplomatických a smírných řešení, nepochopitelná a nezodpovědná.

A zde jsem zpět na začátku svého dnešního textu a úvah Hermana Kahna. Opravdu si Sikorski myslí, že vyhrožování Rusku válkou a zatlačování této země „do kouta“ by nemohlo vyústit v osudovou eskalaci? Neobáváme se, že by se jaderná velmoc ponižovaná stupňovanými „nápady“ i výhrůžkami všech těch Sikorských, Merzů a Starmerů (a že jich na Západě přibývá, až se tají dech) vzdala použití zbraní tak zničujících? Kahn na to odpovídá jednoznačně: použila by je.

Komu se ovšem do války nechce, a je to pochopitelné, je veřejnost v evropských zemích.

Ani vytvoření jakési Jalty číslo dvě dnes možné není. Už proto, že velmoci, které se na konferenci na konci druhé světové války v Jaltě sešly, už neexistují (Sovětský svaz), významně ztratily na mezinárodním významu (Velká Británie) či se obtížně vyrovnávají s vlastním oslabováním v kontextu růstu významu jiných velmocí (USA). Ale zejména proto, že geopolitická dynamika dneška se přesouvá do jiných částí planety. Sikorského vytváření hrůzy z návratu k Jaltě je tedy mimo realitu.

Ani vytvoření jakési Jalty číslo dvě dnes možné není.

Silácké výroky polského ministra zahraničních věcí a vyhrožování válkou, která zničí Rusko, snad může uspokojit současné politické vedení Ukrajiny (ale už vůbec ne běžné Ukrajince, kteří podobné stupňování napětí odskáčou jako první), může vyjít vstříc některým politikům v Pobaltí, snad i vyhovuje německému kancléři Merzovi, pro kterého je politika vytváření vnějšího nepřítele poslední možností, jak zakrýt zoufalou situaci v zemi, které vládne, a Sikorského volání po válce není nijak proti mysli ani von der Leyenové, pokud můžeme soudit z jejích neuvěřitelných slov v projevu o stavu Unie před pár dny.

■

Komu se ovšem do války nechce, a je to pochopitelné, je veřejnost v evropských zemích. Správně tuší, že by to byla ona, kdo by případné válečné útrapy odnesl nejhůř. A lidé své obavy dávají najevo. Nejnovější výsledky zemských voleb ve třech německých spolkových zemích jsou průběžnou zprávou nejen o tom, jak to dopadá, když zemi vládnou šílení zelení společně s progresivisty a multikulturalisty, ale i o strachu a obavách běžných lidí z válečné eskalace, která se může snadno vymknout z rukou a skončit katastrofou.

Dnešní evropská politická elita, mezi kterou Sikorski patří, zdá se, nebere obavy svých občanů příliš vážně. Neschopnost politiků chápat realitu až příliš připomíná tragickou historii, kterou si Evropa ve 20. století prošla, a opět to vypadá, že se z ní nepoučila.

Proto by tu měla být pro všechny ty, kteří o osudech svých národů dnes rozhodují, povinná četba. Stefan Zweig: Svět včerejška.

22. 9. 2026

Díky, že můžem míň platit

Ladislav Jakl
člen správní rady IVK

Do boje za nedotknutelnost starých pořádků v Českém rozhlase a v České televizi se pustil projekt Proč míň. Mohutná kampaň na internetu, ale i prostřednictvím billboardů, transparentů a plakátů určitě není levná.

Stojí za ní síly, které mají v médiích své zájmy a kterým se podpora médií placených miliardami z kapes poplatníků velice hodí. Formálně za projektem stojí iniciativa Díky, že můžem. Kdo vlastně komu a za co děkuje?

Na první pohled děkují dnešní mladí těm, kdo aktivně pomáhali na přelomu let 1989 a 1990 demontovat komunistický systém. A díky této zdařilé demontáži dnes mnozí mohou, co by tehdy nemohli.

Památné demonstrace 17. 11. 1989 jsem se účastnil a mým mottem byla svoboda a pluralita. Ne nárok na cizí peníze či nárok na nějakou službu. Při demonstracích v následujících dnech jsme křičeli do oken monopolního Československého rozhlasu: „Mluvte pravdu!“

Památné demonstrace 17. 11. 1989 jsem se účastnil a mým mottem byla svoboda a pluralita.

Uvnitř rozhlasu vznikla místní pobočka Občanského fóra s cílem prosadit korektnost, objektivitu a otevřenost nejen ve zpravodajských a publicistických pořadech. Možná i jim dnes symbolicky děkuje iniciativa Díky, že můžem. Pak by si aktivisté této iniciativy měli poslechnout dodnes žijící členy tehdejšího rozhlasového OF, co oni říkají dnešní debatě o financování státem zřízených médií a vůbec o tom, jakou roli by tato média měla plnit za dnešních podmínek. Asi by byli překvapeni. A nevím, jestli by jim děkovali i nadále.

Na počátku 90. let mě svoboda a pluralita zajímala právě především v oblasti médií. Byl jsem u toho, když vznikala první soukromá a nezávislá rádia a poté i televize. Monopol státem zřízených médií skončil. Fungují stovky a stovky celoplošných, regionálních i lokálních rádií a televizí, stovky držitelů licencí i stovky internetových kanálů, které dokonce ani licenci nepotřebují.

Monopol státem zřízených médií skončil.

Jsou mezi nimi média multižánrová, univerzální i specializovaná. Zaměřená na sport, na umění, na dokumenty, na vzdělání, na vysílání pro děti, na zábavu, hudbu, humor, historii, bohoslužby. Všeho je víc. Ne míň, jak straší manipulativní projekt Proč míň.

Jeho autoři sugerují veřejnosti, že pokud budou zrušeny povinné rozhlasové a televizní poplatky a financování státem zřízených médií bude převedeno na rozpočet, pak prý bude ohrožena stabilita příjmů. No, to je naprostá nepravda. Výše poplatků – jak jsme se přesvědčili například loni těsně před volbami – může být změněna kdykoli v průběhu roku, podle toho, jak se to které politické síle hodí. O kapitole rozpočtu se rozhoduje jen jednou do roka a podle přesných pravidel.

Případná změna způsobu financování se sama o sobě nemůže dotknout ani „nezávislosti“ těchto médií, ani objemu vyráběných a vysílaných pořadů. K tomu by musel někdo přesně zkonstruovat rozpočtovou kapitolu tak, aby takové změny obsahovala.

Ale dobrá, zkusme vzít otázku Proč míň vážně, jakkoli s technickou změnou financování nesouvisí. Ta otázka sama je totiž oprávněná z jiného důvodu. Má vysílat státem zřízený rozhlas a státem zřízená televize stejně pořadů pro děti v době, kdy už existují desítky kanálů a pořadů se vzdělávacími pořady, se zábavou pro děti, s filmy pro děti a s animovanými seriály jako v časech, kdy jiná elektronická média neexistovala a v éteru panoval monopol?

Tento problém se vůbec netýká jen médií.

Mají státem zřízená média vysílat stejně sportu i v době, kdy mnohé sportovní kanály již běžně nabízejí přenosy sportovních akcí všech velikostí konaných všude po světě? A tak bychom mohli pokračovat dále.

Když v polovině 90. let začala houstnout nabídka soukromých stanic, nenašel se ve státem zřízených médiích nikdo, kdo by na tuto novou situaci reagoval přehodnocením formátové šíře programů. Kdo by řekl: tyhle estrády a přenosy teď už dělá kdekdo, pojďme se koncentrovat jen na to, co nikdo nevysílá, jen na to, v čem spočívá smysl naší existence, smysl státem zřízených médií. Místo toho začaly Česká televize a Český rozhlas ostře konkurovat nové vznikajícím nezávislým stanicím, a to i tou nejhrubší komercí. Konkurovat za veřejné peníze, to je vždy snadné.

Tento problém se vůbec netýká jen médií. Týká se obecného pohledu na stát, na veřejné instituce, na instituce zřízené zákonem a financované z veřejných zdrojů. Erár nemá dělat cokoli, co může. Má dělat jen to, co nedělá nikdo jiný. A pokud nic takového nenajde, nemá taková veřejná instituce existovat.

Proč míň? Tato otázka se může týkat leda dvou státem zřízených mediálních institucí. Ve skutečnosti je toho všeho jinde víc a víc. Sportu, večerníčků, zábavy, dokumentů, pohádek. Žádné „míň“ tu nehrozí. Hrozí jen to, že tu někdo za veřejné peníze vyvíjí činnost, ke které nebyl zřízen: konkuruje soukromému sektoru. V jiných oblastech bychom těžko takovou praktiku tolerovali. A tady nám aktivisté sugerují pocit, že pořád žijeme v prostředí monopolu. A že míň jedné estrády v České televizi znamená méně estrád na obrazovkách.

V jiných oblastech bychom těžko takovou praktiku tolerovali.

Kdepak. To jen vedle estrády za soukromé peníze prostě už nemusí koexistovat estráda povinně placená poplatníky. Česká televize a Český rozhlas a jejich lobbističtí spojenci a aktivisté se nemohou chovat, jako kdyby tu pořád byl monopol. Měli by, a zainteresovaná veřejnost s nimi, hledat nové místo v mediálním světě. Místo, které by respektovalo, že tu u nás tyto dvě instituce už nejsou samy. Že už nemají dělat vše, že nemají dublovat to, co existuje i bez nich. Mají naopak poctivě přehodnotit, kolik čeho vyrábět a vysílat v situaci panující plurality. A poplatníci by pak mohli platit míň.

Otázka Proč míň je namířena proti debatě o změně formy financování. Docela falešně. Ale nastolena být má. Kvůli něčemu jinému. Kvůli tomu, že čas monopolu tu už přes třicet let nepanuje a je nutno to konečně vzít na vědomí.

24. 9. 2026

Deficit státního rozpočtu je zlo a neodpovědnost

Václav Klaus

Pane prezidente, celý svůj politický život jste prosazoval rozpočtovou odpovědnost a vyrovnané hospodaření státu. Jak z pohledu ekonoma hodnotíte návrh schodku státního rozpočtu ve výši 389 miliard korun? Je podle vás takový deficit ekonomicky obhajitelný?

V této věci jsem názorově zcela konzistentní. Pro mne je jakýkoli deficit státního rozpočtu zlo a nezodpovědnost. Tečka. Všechno další, co řeknu, je pouze rozvíjením této výchozí teze. Něco úplně jiného je úvaha o tom, jestli je možné – bez nebezpečí hluboké recese – velký rozpočtový deficit okamžitě vynulovat. To samozřejmě nejde, ale volby byly bez jednoho měsíce před jedním rokem (že vláda vznikla později, je něco jiného) a Babišova vláda měla povinnost od počátku začít pracovat na snižování deficitu. To neudělala.

Je tento schodek především problémem jednoho konkrétního rozpočtu, nebo podle vás ukazuje na hlubší a dlouhodobý problém českých veřejných financí? Kdy podle vás nastal okamžik, kdy se Česká republika vydala špatným směrem?

Ano, Česká republika má dlouhodobý finanční problém. Hledat konkrétní datum je nemožné. Proti zahájení deficitního financování České republiky jsem protestoval už na konci devadesátých let, v souvislosti s nástupem vlády Miloše Zemana, který tento problém nikdy necítil. Z té doby je moje knížka „Země, kde se již dva roky nevládne“ (Rabitt & Rabitt, Praha, 1999), a zejména knížka CEP „Problém českých veřejných financí na počátku nového desetiletí“ (Praha, 2002).

Ministryně financí Alena Schillerová tvrdí, že bez vyššího schodku by Česku hrozila ekonomická stagnace. Je to podle vás legitimní argument, nebo spíše politické zdůvodnění vysokých výdajů?

České republice v dnešní době žádná stagnace nehrozí. Hrozí jí dlouhodobý pomalý ekonomický růst, který si ničením svého ekonomického prostředí jeho nadměrnou regulací a šílenými zelenými nápady plně zasloužíme. Proti tomuto pomalému růstu žádný rozpočtový deficit nepomůže. Tomu může pomoci systémový zásah, který už dobře známe z počátku devadesátých let: deregulovat, liberalizovat, desubsidizovat (zrušit nejrůznější dotace a subvence). To jsme zvládli jednou provést, to musí nějaká budoucí vláda provést znovu. Tato vláda to nebude.

Vláda obhajuje vyšší deficit mimo jiné výdaji na obranu, zdravotnictví, energie a investice. Existuje podle vás něco jako „dobrý deficit“, který lze ekonomicky ospravedlnit, nebo by měl stát dlouhodobě hospodařit bez schodku?

Žádný z těchto argumentů není obhajobou rozpočtového deficitu. Ve válce nejsme (jestli se tam svými německými sousedy nenecháme dotlačit), zdravotnictví funguje, energetická politika potřebuje něco jiného než vyšší investice (potřebuje zrušit Green Deal) a určitě nepotřebujeme zvyšovat investice. Míra rozestavěnosti (což znamená nepřetržité zahajování staveb bez jejich dokončování) je u nás mimořádně vysoká, jak dokazují pro každého uživatele ulic a silnic nesmírně rozkopané ulice a silnice. Viz můj článek „Rozkopaná Praha aneb příliš velká rozestavěnost investiční výstavby“ (Echo24, 6. srpna 2026). Z přeregulované ekonomiky se nemůžeme „proinvestovat“.

Státní dluh je ve srovnání s řadou evropských zemí stále relativně nízký. Je to podle vás důvod ke klidu, nebo už současný trend zadlužování představuje vážný problém?

Moje maminka mi vždycky říkala, že argument, že ostatní děti můžou to či ono, neznamená, že když půjdou všichni skočit z železničního mostu, že to mám udělat také.

Velká část státních výdajů je dnes velmi obtížně redukovatelná – například důchody, sociální dávky, platy ve veřejném sektoru či zdravotnictví. Má podle vás vláda ještě vůbec prostor pro skutečné škrty, aniž by výrazně omezila některé veřejné služby?

Slovo obtížně redukovatelná je nesmysl. Obtížně redukovatelné je něco, co se vláda neodvažuje redukovat. Bojí se protestů těch či oněch. Ale vláda je proto vládou, aby uměla rozhodnout, co se má v které chvíli redukovat. Generální ředitel České televize nedávno označil navrhované snížení rozpočtu České televize za něco, co vyžaduje krizové řešení. Co je krizového na zpoždění rekonstrukce zpravodajství na Kavčích horách nebo zpomalení přesunu brněnského vysílání z jedné budovy do druhé? Posluchač České televize to ani nezaregistruje. To je pouze plán pana generálního ředitele.

Pokud byste měl dnešní vládě doporučit jednu zásadní změnu v návrhu rozpočtu, co by to bylo?

Začít škrtat. A protože je výběr těžký, začít škrtat plošně. To doporučuji už řadu desetiletí.

Jedním z důvodů růstu výdajů jsou také vyšší výdaje na obranu. Je podle vás v současné geopolitické situaci legitimní financovat část těchto výdajů na dluh, nebo by i obranu měl stát pokrývat z běžných příjmů?

Odmítám označovat tento druh výdajů za výdaje na obranu. To, co dnes děláme (a to, co dělá západní Evropa), jsou výdaje na válku. A ty zvyšovat nemusíme. Někteří ani nechceme.

Když se podíváte na české veřejné finance v delší perspektivě, dá se ještě současný trend zadlužování zvrátit bez výrazného zvýšení daní nebo bolestivých škrtů, nebo už jsme se dostali do situace, kdy bude účet za dnešní výdaje nevyhnutelně vysoký?

Stát v České republice už je nesmírně mocný a zvyšovat jeho moc zvyšováním daní je nepřijatelné. Odmítám škrty označovat za bolestivé. Že je a bude účet za dnešní nadměrnou výši výdajů státního rozpočtu velký, snad ví každý myslící občan České republiky. Myslím tím člověka, který není pirátem, lidovcem, socialistou či beznázorovým členem STAN.

Bob Asher, PrahaIN, 4. 9. 2026

Eskalace války je hrozba pro všechny

Jiří Weigl
výkonný ředitel IVK

Minulý týden se znovu rozjely americké snahy o zprostředkování mírového řešení rusko-ukrajinského konfliktu. Trumpovi vyjednavači Witkoff a Kushner o víkendu navštívili jak Moskvu, tak poprvé i Kyjev a při jednáních s nejvyššími představiteli obou válčících zemí se pokoušejí oživit mírová jednání. V Kyjevě jsou prý přítomni i poradci pro národní bezpečnost evropských mocností Británie, Francie a Německa, což je pro šance na úspěch amerických snah velmi varovný signál.

Máme totiž před očima osud prvního Trumpova mírového pokusu z listopadu loňského roku, kdy to byly právě evropské velmoci, které přesvědčily Ukrajinu o nepřijatelnosti 28bodového amerického plánu. Jeho obsah lze shrnout asi zhruba následovně – Ukrajina ustoupí v otázce území, NATO a velikosti armády, Rusko zastaví válku a Ukrajina dostane bezpečnostní záruky

a začne obnova. Byl to realistický základ pro jednání, protože čas nehraje ve prospěch Ukrajiny.

Evropské mocnosti však přesvědčily Zelenského, že odmítnutím Trumpova plánu, eskalací války a maximálním rozšířením dronových útoků na klíčovou infrastrukturu v hloubce ruského území lze donutit Putina k míru z pozice síly. To bylo v příkrém rozporu s politikou Trumpovy americké administrativy a mělo také za následek pouze omezenou americkou podporu pro Ukrajinu.

Byl to realistický základ pro jednání, protože čas nehraje ve prospěch Ukrajiny.

Zažili jsme tedy v důsledku toho dalších deset měsíců pokračování války, která svou délkou přesáhla boj národů bývalého SSSR proti německé agresi za druhé světové války. Ukrajina byla nucena přežít nejhorší válečnou zimu, v jejímž průběhu byla Rusy zničena nebo zásadně poškozena tamější energetika. Její stav před další zimou vyvolává letos katastrofická očekávání.

Její stav před další zimou vyvolává letos katastrofická očekávání.

Ukrajinské drony opravdu úspěšně zasahovaly strategická zařízení, rafinerie, letiště a průmyslové objekty ve velké hloubce ruského území, ale tyto údery vyvolaly ruskou odvetu a konflikt opravdu výrazně vyeskalovaly právě ve chvíli, kdy se Ukrajina stává pro bývalého rozhodujícího spojence USA přítěží. Američané se v únoru 2026 zapletli do dosud trvající války s Íránem a do tímto způsobem vyvolané krize na Blízkém východě. Ta je nyní hlavní bezprostřední vojenskou a zahraničněpolitickou prioritou americké vlády a podstatným způsobem oslabila americkou pozornost, zájem a možnosti v podpoře Ukrajiny. Současná tragická situace ukrajinské protivzdušné obrany, která bez nedostatkových amerických raket není schopna chránit zemi před ruskými balistickými útoky, je toho jasným důkazem.

Ukrajinská eskalace vzdušné války ruské odhodlání válčit neoslabila, naopak vyvolala ničivou ruskou odpověď. V průběhu několika posledních měsíců Rusko zničilo ukrajinské přístavy, zemi prakticky odřízlo od moře a zablokovalo jak vývoz ukrajinského obilí, tak dodávky vojenského materiálu po moři. Ruská odveta znamená také konec „podivné války“, kdy válečného ničení byly uchráněny železniční uzly a překladiště vojenských dodávek ze Západu, mosty přes Dněpr, kdy následkem každodenních nočních útoků stovek dronů a raket na ukrajinská města byly jednotky mrtvých a zraněných, nikoliv stovky a tisíce, jak bývá při válečných operacích podobných rozměrů obvyklé. Dosud to nebyla Gaza s tisíci mrtvých civilistů denně. Dnes se ale v důsledku eskalace cílem masových ruských útoků stává veškerá ukrajinská logistika, a tak stoupají počty obětí a objem škod.

Na frontě je pohyb vojsk sice pomalý, ale přesto Ukrajina od odmítnutí Trumpova plánu ztratila strategické pevnosti a významná města Pokrovsk, Myrnohrad a Konstantynivku na Donbase a město Huljajpole v Záporoží. Ukrajinská armáda je stále v defenzivě a není schopna převzít strategickou iniciativu.

Vyčerpaná společnost s obavami vyhlíží nadcházející zimu, roste politické napětí, neutuchají korupční aféry.

Lze tedy oprávněně říci, že po deseti měsících od původního Trumpova mírového plánu je ukrajinská situace všestranně horší, než byla před eskalací. Má kritický nedostatek klíčové protiletecké munice, stále chybějí vojáci, nepřítel je na hranici posledních klíčových měst na Donbase – Slovjansku a Kramatorsku. Vyčerpaná společnost s obavami vyhlíží nadcházející zimu, roste politické napětí, neutuchají korupční aféry a objevují se protivládní demonstrace. Lidé stále odcházejí ze země a vojáci dezertují.

Pokračování tohoto vývoje je hazardem s existencí nezávislé Ukrajiny. USA hledají mírové řešení a evropští spojenci, kteří Ukrajinu do války stále tlačí, nejsou schopni Američany nahradit. Jak Francie, tak Británie i Německo mají zásadní vnitropolitické problémy, jsou silně zadlužené, deindustrializované a trápí je finanční problémy a nezvládnutá migrace. Dosud vládnoucí establishment není schopen čelit nástupu nových stran reprezentujících nespokojenou většinu jejich obyvatel. Příkladem může být drtivá porážka německých vládních stran v zemských volbách v Sasku-Anhaltsku. Francii něco podobného čeká v prezidentských volbách příští rok a lépe na tom není ani Velká Británie.

V této situaci je další a další eskalace války na Ukrajině hrozbou nejen pro tuto zemi samotnou, ale i pro celý svět. Některé evropské vlády, které se obávají ztráty svých mocenských pozic, se začínají utíkat k šíření válečné psychózy, zbrojení a vyhrocování mezinárodního napětí. V Evropě hrozí přímý střet mezi některými členskými zeměmi NATO a Ruskem. Stačí málo a náš kontinent může k překvapení svých obyvatel nečekaně spadnout do válečného požáru tak jako v roce 1914.

V Evropě hrozí přímý střet mezi některými členskými zeměmi NATO a Ruskem.

Dnes je zjevné, že Ukrajina Rusko sama těžko porazí. Jedinou šancí pro její přežití je kompromisní mír. Evropské země by ji proto neměly tlačit do pokračování války a slibovat pomoc a podporu, kterou jí nejsou schopny ani nechtějí vážně poskytnout. Americké mírové úsilí si zaslouží evropskou podporu, nikoliv, tak jako před rokem, torpédování. Další devastování Ukrajiny, její válečná porážka nebo zhroucení jsou opravdu vážným rizikem, které nemůže být v našem zájmu.

7. 9. 2026

Protržení německých politických hrází

Ivo Strejček
člen správní rady IVK

Ve svém politickém komentáři z konce letošního srpna s názvem „Náš osudový soused Německo“ jsem mimo jiné napsal: „Zářijové volby ve třech německých spolkových zemích budou o vyjádření odporu voličů vůči letitým politikám vládních stran.“ První z oněch trojích voleb – v Sasku-Anhaltsku – má Německo za sebou a jejich výsledky se nedají nazvat jinak než největší poválečný výprask hlavních německých politických stran. Stojí za vážné zamyšlení, proč k tomu došlo a co to pro Německo znamená.

Co Merz očekával?

Že si Alternativa pro Německo jde pro skvělý výsledek, bylo dlouhodobě jasné. Nebylo pochyb, že AfD v Sasku-Anhaltsku vyhraje, jedinou neznámou bylo, jak výrazně. Zisk na hranici 44 % získané politické podpory sice neznamená, že AfD bude vládnout většinově a ke svému vládnutí nebude potřebovat žádný další politický subjekt, toto vítězství je ovšem natolik drtivé, že druzí v pořadí – před pěti lety vítězná CDU – jsou málem jen na jedné třetině zisků AfD.

Kancléř Merz se v jednom z povolebních rozhovorů přiznal, že „tohle otřáslo s CDU v jejích základech“ a že „není možné se prostě vrátit k běžnému provozu, ani já [Merz], ani spolková vláda“. Ovšem jeho přiznání

svého úděsu z výsledků zemských voleb snad nemůže objektivní pozorovatel brát vážně. Co Merz očekával? Německo se přece pod jeho vedením topí v problémech, hospodářství je v žalostném stavu, ceny energií vyletěly za poslední roky dramaticky vzhůru a politika „otevřených dveří" způsobuje nejen vážná bezpečnostní rizika, vnesla mezi běžné Němce pocit, že Německo už není „jejich". CDU se tak dlouho ve svých politikách posouvala nalevo, až se z ní stala strana k nerozeznání od německých sociálních demokratů, tak dlouho si pohrávala se zelenou politikou, až se z ní stala strana Zelených. Němci, kteří chtěli volit změnu, fakticky neměli jinou variantu než volit AfD (nebo postkomunistickou levici). Merz má proto svým způsobem pravdu, když zdrceně přiznává, že „se CDU nepodařilo najít emocionální spojení s lidmi". Ano, Němci už prostě CDU asi moc nevěří.

Že si Alternativa pro Německo jde pro skvělý výsledek, bylo dlouhodobě jasné.

Na ohromující vítězství AfD v sasko-anhaltských volbách zareagovala německá média obvyklým způsobem: hysterií. Staví povolební situaci jako „buďto demokracie, nebo fašismus". Ostatně něčím podobným jsme si vloni prošli i my v Čechách. Před parlamentními volbami zoufalá Fialova vláda s podporou hlavních českých médií také stavěla příběh voleb jako osudový souboj o budoucím směřování naší země: na Západ, nebo s Ruskem. A podobně jako v Sasku-Anhaltsku i v Čechách si tehdy voliči zachovali zdravý rozum a na tento manipulativní slogan Fialovi nenaskočili.

V čem je ovšem jednoznačné vítězství AfD pro německou politiku i společnost tak zásadní?

Na ohromující vítězství AfD v sasko-anhaltských volbách zareagovala německá média obvyklým způsobem: hysterií.

Zda se volebními výsledky, tak jednoznačnými, tak nezpochybnitelnými při nejvyšší volební účasti ve svobodné éře Sasko-Anhaltska, zřítila „protipožární hráz" po léta důsledně a pečlivě budovaná „demokraty" na obranu před AfD, teprve uvidíme. Jedno je ovšem jisté: voliči způsobili protržení této hráze a dá se očekávat, že vzniklá „politická povodeň" významně ovlivní celé Německo.

Tyto volby smetly všechny obavy, starosti i strach otevřeně se k AfD přiznat a přiznat se i k tomu, že jsou Němci tuto stranu ochotni volit. Tento posun uvnitř německé společnosti je zásadní. Dosud v Německu platilo, že kdo se k AfD přiznal nebo vyjádřil sympatie s jejím programem, byl vystaven šikaně v zaměstnání, hrozil mu vyhazov z práce, byl opovrhován společenstvím, ve kterém žil. Být pro AfD dělilo rodiny a vyvolávalo opovržení. Vyjádření ochoty volit AfD bylo považováno za „nahnědlé" uvažování, což v historickém kontextu vyvolává v Německu daleko horší konotace než například u nás.

Po sasko-anhaltských volbách to už nebude tak snadné. Strana, kterou podporuje 44 % voličů (a připomeňme, že v loňských zemských volbách v západoněmeckých Porýní-Falci a Bádensku-Württenbersku AfD také výrazně mezi voliči posílila), se už nemusí skrývat. Pro leckterého německého voliče se z AfD stal „mainstream", zavedené a zdiskreditované strany CDU a SPD se tak ukazují být mezi voliči snad už stranami názorových extrémů. Tak dlouho si svými politikami zahrávali s důvěrou německé veřejnosti, až dnes žalostně zírají na výsledky své práce. Pokud si Merz klade otázku, „co se v Německu stalo, že extrémní pravice tak jednoznačně vítězí", odpověď ať hledá v historii působení své strany.

Voliči v Sasku-Anhaltsku protrhli německé politické hráze.

A nejde jen o AfD. Podobně lze vysvětlit i nárůst popularity polokomunistické Die Linke nebo levicového Uskupení Sáry Wagenknechtové, které těží z úpadku německých sociálních demokratů. A to Německo na konci letošního září ještě čekají zemské volby v Berlíně a Meklenbursku-Předním Pomořansku. V obou zemích to mají vládní strany také hodně nahnuté!

Voliči v Sasku-Anhaltsku protrhli německé politické hráze. Pokud tamní strany tuto ohromnou změnu nepochopí, pokud budou trvat na „protipožárních zdech", tím horší budoucnost je i Německo čeká.

A právě v těchto souvislostech nezapomeňme, jak moc závislá je Česká republika na hospodářském a politickém vývoji svého německého souseda.

8. 9. 2026

Několik poznámek k tématu „Co je katolická tradice? A co jí není!"

Václav Klaus

Dámy a pánové, děkuji za pozvání na Vaše letošní fórum. Vaše opětovné pozvání si vysvětluji tak, že jsem Vás, aspoň doufám, svým loňským projevem úplně nezklamal. Mám radost, že mám znovu příležitost být zde, v tomto nádherném historickém klášteře.

Ve svém loňském projevu – nazvaném „Dnešní svět a jeho nepřátelé" – jsem hovořil o agresivním útoku modernity (a nezodpovědných modernistů) na tradiční evropskou společnost. Kořeny tohoto útoku jsem viděl a vidím – pravděpodobně jako Vy – v tom, co se odehrává v evropské společnosti od konce 18. století, a zejména v radikálních změnách, k nimž došlo v desetiletích po pádu komunismu. Komunismus byl takovým nebezpečím, že brzdil jakýkoli další podobný útok na podstatu svobodné společnosti.

Co je Evropa? Co udělalo Evropu Evropou?

Vaše letošní otázka „Co je katolická tradice?" je pro mne neoddělitelně spojena s otázkou: Co je Evropa? Co udělalo Evropu Evropou? Tak široce musí být tato otázka podle mého názoru interpretována.

Současné hlavní nebezpečí – odhlédnu-li od nezodpovědného akceptování války jako řešení sporů mezi státy – vidím v agresivitě dnešních ismů, doktrín a ideologií, jako jsou progresivismus, environmentalismus, multikulturalismus, globalismus a genderismus. A v lidech, kteří tyto myšlenky prosazují. To však bylo mé minulé téma. Tím se dnes znovu zabývat nebudu.

Katolickou tradici chápu jako něco, co je pro mne hotovou věcí.

Loňský projev byl pro mne relativně snadný. Byla to má témata a Vaše pozvání mne motivovalo podívat se na ně z částečně jiné perspektivy. Vaše dnešní téma je jiné. Nejsem odborníkem na detaily katolické tradice. Nejsem teolog ani církevní historik. V této oblasti nemám žádné komparativní výhody.

Katolickou tradici chápu jako něco, co je pro mne hotovou věcí. Jako něco, o čemž nediskutuji. Katolická tradice je v mých očích v každém případě podstatnou součástí evropské civilizace, něčím, co Evropu odlišuje od civilizací jiných. Když mluvíme o Evropě, nemluvíme o geografii. „Naše" Evropa je výsledkem dlouhého historického

vývoje, v němž hrálo křesťanství rozhodující roli. I proto chtějí progresivisté minulost zapomenout a vymazat z dějin.

Specifičnost evropské křesťanské tradice vidí člověk lépe zvenčí než zevnitř.

Specifičnost evropské křesťanské tradice vidí člověk lépe zvenčí než zevnitř. V Evropě bych nikdy nepoužil větu „Jsem Evropan". Na Novém Zélandu nebo při lyžování ve Skalnatých horách v Coloradu je tento výraz logický a někdy nezbytný. Stejně tak při návštěvě Japonska, Indonésie nebo Nigérie. I proto by měl člověk cestovat, ale ne pouze proto, aby se lépe opálil nebo vykoupal.

Evropa by bez křesťanství, bez katolické církve, bez jejích představ o člověku, rodině, odpovědnosti, svobodě a morálce nebyla Evropou. V tom spočívá – ve zjednodušené zkratce – mé chápání katolické tradice.

Tradice, jako po generace utvářený soubor přesvědčení, zkušeností, norem a institucí, jsou předpokladem kontinuity. Ta je pro každou fungování schopnou společnost naprosto nezbytná. Jsou důležité i pro naši orientaci ve společnosti. Moderní člověk se mýlí, když se domnívá, že může každá generace svět vymýšlet znovu. Pokus nezodpovědně „dekonstruovat" minulost, její instituce a zděděné hodnoty nutně vede k prázdnotě. Představa člověka bez historie, bez pohlaví, bez národa, bez náboženství, bez kulturní příslušnosti však není osvobozením člověka. Je cestou k jeho zotročení.

Dnešní masivní útok na tradice je útokem na evropskou civilizaci. S tím se my, kteří jsme dnes zde, nechceme pasivně smiřovat. I proto jsme tady. Nejsme lidmi bez minulosti. Pokus oddělit Evropu od jejích křesťanských kořenů znamená pokus o vědomou změnu evropské identity.

Bránit tradici neznamená zastavit čas. Tradice určitě není tradicionalismem. Zachování tradice nevyžaduje neměnnost. Každá živá společnost se musí neustále měnit. Změna však nemůže být vzdáním se minulosti.

Katolická církev existuje už dva tisíce let. Její síla nespočívá v tom, že se podřizuje či podléhá každé společenské módě. To nám ovšem nesmí bránit ve schopnosti vést diskusi i o tom, jak katolická církev k dnešnímu vývoji, k tomu, co i negativního se dnes děje, sama přispěla. Tím se ale dnes zabývat nebudu.

Moderní člověk se mýlí, když se domnívá, že může každá generace svět vymýšlet znovu.

Z mé strany nejde o pokus o seriózní projev. Je to jen pozdrav. Přesto bych chtěl na závěr zopakovat své přesvědčení, že Evropa bez své křesťanské tradice Evropou nemůže zůstat.

Václav Klaus, Katolické fórum St. Georg, klášter Vyšší Brod, 28. 8. 2026.
Překlad z němčiny.

Petr Pavel čelí tlaku. Tehdy i nyní

Ladislav Jakl
člen správní rady IVK

Státem zřízená média prý dnes čelí tlaku, který je obdobou vojenské invaze z roku 1968. Jen je ten dnešní tlak ve srovnání s tehdejším „plíživější". Tvrdí to prezident republiky Petr Pavel. Tak se k tomu ještě vraťme.

Během projevu před budovou rozhlasu v rámci piety k 58. výročí invaze doslova řekl: „Veřejnoprávní média dnes opět čelí tlaku na omezení jejich svobody a nezávislosti, byť plíživějšímu, než jak ji představovali rusky hovořící vojáci se samopaly."

Je velmi zajímavé, že si jako paralelu k dnešnímu údajnému tlaku na rozhlas vybral zrovna tragické události z doby, kdy byl ještě malé bambino. Ve vlastním životopise sice říká, jak mu tehdejší události v mládí vysvětlili přátelé ze Sovětského svazu, ale mohl si přece vybrat událost, kterou si musí pamatovat daleko lépe.

Tlaku čelil rozhlas přece i v roce 1989, kdy rozvědčík vojsk Varšavské smlouvy také pevně stál na straně médií, připraven je bránit. Proti komu? Proti nám. Dobře si pamatuji na podvečer 21. listopadu (to byl den, kdy byla demonstrace na Václavském náměstí poprvé ozvučena z balkonu budovy Melantrichu), jak se nás pár stovek z Václaváku (odkud naše chuligánské počínání hezky komentovala dodnes aktivní hlasatelka České televize) přesunulo kousek výš na Vinohradskou, kde jsme do oken rozhlasu z protějšího chodníku řvali „mluvte pravdu, mluvte pravdu". I tehdy rozhlas čelil tlaku, dokonce mu čelil za pomoci dvou taťer s pískem zaparkovaných před vchodem. I tehdy stál Petr Pavel na té správné straně a jako příslušník ozbrojených sil čelil tlaku.

Jaký duch dnes v Českém rozhlase vládne?

Po pár dnech čelil rozhlas tlaku dokonce i zevnitř. Vzniklo tam místní Občanské fórum, které vedli buřiči Karel Weinlich, Viktorín Šulc, Václav Musílek, Hynek Pekárek, Dana Czechová a Petr Marek. A ti tlačili na dosavadní struktury, aby se otevřely a přestaly vysílat jednostrannou propagandu. A struktury čelily.

Kromě prvních dvou ti ostatní buřiči ještě žijí a Pavel by se jich mohl zeptat, zda dnes spolu s ním čelí tlaku, nebo zda jsou spíše názoru, že rozhlas by nějaký tlak potřeboval jak koza drbání. Proč se nepřipomíná tato podobnost? Jaký duch dnes v Českém rozhlase vládne? Ten, který tehdy představovala ona hrstka buřičů? Nebo spíše ten, který spolu s důstojníkem Pavlem tehdy i nyní čelil tlaku?

No, vraťme se zase na zem. Úvahy o technické změně financování státem zřízených médií mají k nějakému tlaku hodně daleko. I kdyby změna prošla, na obsah vysílání to nebude mít žádný vliv. Ojedinělé hlásky, které kritizují dosavadní přežitý systém státem zřízených médií, systém, který jsme zdědili z dob jejich monopolu, ty může srovnávat s ozbrojenou akcí jen plašan nebo účelový manipulátor.

Srovnání s tlakem demonstrantů a hrstky z rozhlasového Občanského fóra z roku 1989 sedí daleko lépe: kdo čelil tlaku tehdy, čelí i dnes. Kdo tehdy požadoval změny, požaduje je i dnes.

10. 9. 2026

Předplatné IVK

institut VÁCLAVA KLAUSE

Předplatné IVK zahrnuje pravidelný newsletter, newslettery plus, sborníky a ostatní publikace, pozvánky na semináře.

Základní cena předplatného je 1000 Kč.
Studentské předplatné 500 Kč.

predplatne@institutvk.cz